

# נושא השבוע: שתי הלחם

המקור בפרשה: עניינה דיומא

# מסביב לשולחן

עלון שבועי לבני הישיבות סביב נושא מהפרשה בעיון בהלכה באגדה ובמוסר

## ראשי הישיבות

## עיון הלימוד

## דבר העורך

הרה"ג ישראל מאיר בריסקמן שליט"א

### בענין היתר שאור בשתי הלחם

הגאון רבי נתן זוכובסקי שליט"א ראש ישיבות גאון יעקב, חכמה ודעת - רחובות

### בגדר קרבן שתי הלחם

מתני' מנחות צ"ד ע"א, שתי הלחם נילושות אחת אחת ונאפות אחת אחת, לחם הפנים נילושות אחת אחת ונאפות שתיים שתיים וכו'. ובגמ' מנה"מ ד"ר שני עשורונים יהיה הלחם האחת מלמד שנילושות אחת אחת, מנין שאף שתי הלחם כן ת"ל יהיה, ומנין שאפיתן שתיים שתיים ת"ל ושמת אותם, יכול אף שתי הלחם כן, ת"ל אותם וכו'.

והנה הדין שנילושות אחת אחת שנלמד מקרא דיהיה, פשוט שנאמר בזה שכן הוא הדין, והיינו דאין ללוש ב' בבת אחת, אלא איכא דין לישא של כל אחד בפני'.

וא"כ אם ילוש תרייהו בב"א, לא יהיו ע"ז שם לחם הפנים ולא שם שתי הלחם, דכיון שנאמר דיני עשיה י"ל שהם מעבדים. וכן באפיה דלחם הפנים נאמר דנאפה שתיים שתיים כדכתיב ושמת אותם, כיון שנאמר דין אפיה שתיים שתיים כדאי דזה מעבכ. אולם יל"ע בקרא דאותם דמעטין מיניה דרוקא לחם הפנים נאפה שתיים שתיים, אבל שתי הלחם נאפה אחת אחת. ובהו יל"ע אם הוא רק מיעוט שא"צ לאפותן שתיים שתיים אבל אין דין לאפותן אחת אחת ברוקא, או דילמא דהאי מיעוטא הוא גילוי, דבשתי הלחם איכא דין אפיה אחת אחת וזה באמת מעבכ. וראיתי בטוהרת הקודש שם ש"ש"ת" הלחם בשעת עשיית הלחם, והלישה והאפיה הלא הם הקובעים ע"ז שם שתי הלחם, לכן שפיר סתים תנא כמתני' דנילושות אחת אחת ונאפות אחת אחת והוא ליעיבא.

ונראה כביאור הברב, דלחם הפנים היה עצם שם המנחה הוא "לחם הפנים", רק דבעינן י"ב לחמים, ונאמר דין ללוש אחת אחת ולאפות שתיים. אבל בשתי הלחם עצם שם המנחה הוא "שתי" הלחם, וכל לחם היו קרבן בפני' רק זה מעבכ זה את זה, ומעתה י"ל דזה גופא הביאור בילפואת ללוש אחת אחת, דכל לחם הוא שם בפני' וקרבן בפני', ועצם שם המנחה הוא "שתי" הלחם. ורק בלא ילפואת י"ל דשתי הלחם הוא כהבאה וי"ל בלישה ובאפיה, אבל לאחרי דילפינן מהיה דנילושות אחת אחת, וכן על האפיה איכא מיעוט דאותם שנאפות אחת אחת, א"כ י"ל דנתחדש דבעינן שם ש"ש"ת" הלחם בשעת עשיית הלחם, והלישה והאפיה הלא הם הקובעים ע"ז שם שתי הלחם, לכן שפיר סתים תנא כמתני' דנילושות אחת אחת ונאפות אחת אחת והוא ליעיבא.

והנה בשפ"א שם נסתפק בהא דתני דלחם הפנים נאפה שתיים שתיים, האם דרוקא שתיים או אפי' כל י"ב לחם בבת אחת, ורק אחו לאפוקי שא"צ לאפותו אחת אחת אלא שיהיה עכ"פ ב' ביחד. והביא שם השפ"א דברובים בפייה"מ כחב "אלו המלאכות כולן קבלו על הגידו שהיו עושין אותן משמות משה ע"ה ועד ימיהם", ולפי"ד הרמב"ם נטה בשפ"א לומר דאפשר דרוקא שתיים ותו לא.

ומעתה י"ל דאם נימא דבלחם הפנים איכא דין "שתיים", א"כ י"ל דהמיעוט דשתי הלחם א"כ שתיים אלא יכול לעשות כפי שירצה. אבל אם נאמר דגם בלחם הפנים יכול להוסיף, הרי נמצא דהילפואת בלחם הפנים היא שלא יאפה אחת, וא"כ כדאמרין דנתמעט מאותם דרוקא לחם הפנים ולא שתי הלחם, היינו דבשתי הלחם יכול אחת, אבל מהיכתי תיתי לומר שיהיה צריך ברוקא אחת, ודלא כמו שנקט שה"ק מסתם לישנא דמתני' דבעינן דרוקא אחת ולעיקובא. אמנם של"ל י"ל דהמיעוט הוא דיכול אחת, הרי כל לדיכא דלא אפיה שתיים אמרינן דכמו דנילושות אחת אחת ה"ה נאפות, דכן הוא הדין דשתי הלחם ש"כ"א יאה בפני' יאה שפיתיו, וממילא היינו גם בלישה וגם באפיה.

והנה בקרבן אורה במנחות שם תמה, היאך יתכן שתי הלחם יאפו אחת אחת ולחיה"פ שתיים שתיים, והלא יתאב במנחות (צ"ה ע"ב) דתנור מקדש, וכן בלחם הפנים תנור מקדש, ואי אינו נאפה ככחת אלא שתיים הכי מקדש להו, דהא ליכא שיעורא, וכלי שרת אינו מקדש אלא אם יש בו כל שיעור הכימא. ומשום כך כתב לחתש דנאפות היינו ההנחה בתנור, אבל עצם האפיה היא הכל כאחד ואו התנור יקדש. אמנם, הלא מסתמא דהברים משמע דהאפיה בשתי הלחם אחת אחת, ובשתי הלחם כל משך האפיה הוא שנים, וא"כ שוב צ"ע קושיות הקרא"א.

ונראה דבשתי הלחם דנתחדש דנילושות אחת אחת וכן נאפות, היינו דזה גופא נתחדש דכל אחד יש לו שם בפני', וכמש"ל דהיינו "שתי" הלחם וכל לחם היו קרבן בפני' רק זה מעבכ זה את זה, וא"כ שפיר י"ל דהל קדושה על כל אחד בפני'. ועל כן בלחם הפנים דילפינן משמתם אותם שנאפות שתיים, הרי כך הוא שם לחם הפנים ועל כל שתיים הל' שם לחם הפנים בפני' ולכן שפיר מתקדשות. ואמנם כל זה שייך רק אם נאמר (כמו שהסיק השפ"א) דבלחם הפנים איכא דין דלחם שתיים שתיים, אבל אם כל הלפואת דאין דין אפיה אחת אחת א"כ ליכא כלל גילוי בני דלחם הפנים דשתיים הוי שם בפני', וא"כ אכתי יקשה קו' הקרי"א דלא יתקדש כשליכא כל הייב לחם, ויהא צ"ל כמש"ל הקרי"א.

ובמקדש דוד (סמ"ג ג') כתב ליישב קו' הקרי"א, דבאמת בלחם הפנים השלחן מקדש שיהא ראו לטילוק הוביכין דהוי קמציצה, ועל השלחן הרי כל הלחם ביחד, ומה שהתנור מקדש היינו רק שיהא ראו לסידור, וזה יכול גם להתקדש להצאין. אמנם כל מש"כ המקדש דוד או רק לגבי לחם הפנים, אבל בשתי הלחם יקשה דהרי אין כאן קידוש אחר על עצם הלחם, ורק ע"י שחיטת הכבשים נעשית זיקה שמעבכין זה את זה, אבל למ"ל תנור מקדש הרי שתי הלחם מתקדשים ע"י התנור כמש"ל ה"ה התוס' במנחות א"ב ע"א. ואלו למש"ל א"ש שתי הלחם מכיון שנאחדש דנילושות ונאפות אחת אחת, א"כ י"ל דכל לחם הוי שם קדושה בפני' וכמש"ל, ולכן א"כ תנור מקדש מתקדש כל לחם בפני'.

(דביר הקודש מנחות צ"ד ע"א)

"..... בא אלי בחור טוב לא זמן ואמר לי - עבר שבועות, למה לא השתנית? הא למה זה דומה - אמרתי לו - לאחד שנכנס לבורסת היהלומים ויצא החוצה ותמה - הוא הרי שמע שבפורסה כולם עשירים, והנה הוא נכנס ולא יצא עשיר? - אלא ודאי, שאם אתה מטיל בבורסה אתה לא נהיה עשיר, רק אם אתה "עובד" בבורסה אתה נהיה עשיר! - אם אחד טייל בשבועות - מה הוא לא נהיה עשיר, מזה הוא גם לא מקבל האבה תורה! שמעתי שהגאון ר' שלמה וולבה שליט"א דיבר בליל שבועות ובסוף השיחה אמר "גמר חתימה טובה" - כי זהו יום דין של תורה, עכ"פ צריך לבוא ולפחד מיום דין של תורה ולהשתוק לגדול בתורה, לפחות את כל מיני הדמעות, לשפוך לב ב"האבה רבה", אח"כ נראה שיש באמת "גמר חתימה טובה" - אבל סתם לטייל בשבועות - זה אמנם די נחמד, אבל לא יצא מזה כלום.

המשגיח ר' מאיר זצ"ל היה אומר באופן אחר "ויסעו מהר ה" - זה היתה התביעה! היה צריך לייסע "עם" הר ה" ללכת עם מעמד הר סיני, לקחת את המטען הלאה, להשאיר ירשמים, כמו א' שנפטר לו בן רח"ל זה הרי מלווה אותו כל החיים. וויסעו מהר ה" - ויש ויסע עם ה' ה" לצדוע עם קבלת התורה, עם מעמד הר סיני כל החיים, כי בחור מהביהמ"ד אוכל אתה, ובחור מהביהמ"ד מתנהג אחרת, מדבר אחרת ומתלבש אחרת, כל בחור מהביהמ"ד רואים שהוא מהיב מדרש! - יא"ו מי שלמד תורה כמה נאם משעו" - לקדש שם שמים.

המשגיח ר' מאיר זצ"ל היה אומר שיש כאלה בשבועות שאחרי תפילת "תיקון" הולכים לישון, ומתעוררים בשבועות של שנה הבאה! חז"ל אומרים על הפסוק של "יהיה בנסות הארון" שיש נונין המפנין משום להפריד בין פורענות לפורענות, פורענות זה המתאוננים לפורענות של "ויסעו מהר ה" - כתיובת הבורח מבית ספר, ושאלת השאלה, מה היתה התביעה? היתה ענב, יכלו להשאט שם? ותיקון לומר, נכון שצריכים לענות, אבל אפילו אפילו הנוענעים איפוא הקושי? כי הנה כבידת הים אמנו רואים שהם לא רצו לענות את הבידה עד שהכריחו אותם ללכת, מרוד פה לא היה את זה? זה היתה התביעה. שבישבה אמרו יותר מה - שי "סודר", נגמר "הסודר" רצים לתור האוכל! - זה הרי פורענות אמיתית - הרסת את היסודי" - צורך להיות שיהיה קשה לענות את הביהמ"ד, אני חייב לאכול ולישון, ומה אני יכול לעשות! - נצא לאכול ולישון!

נתאר לעצמינו - יהודי עומד באמצע עיסקא של חמש מיליון דולר, ואומרים לו באמצע ללכת לאכול, הרי רק מלשמוע כזה דבר הוא יקבל התקפת לבו תן לגמור את העיסקא ואח"כ נלך לאכול! ולנו הרי צריך להיות הרבה יותר שיהיה קשה לענות..."

(מתוך שיחת הגה"ח מישקובסקי שליט"א - תיזוק ר')

ובהו יתיישבו ב' הקושיות הנ"ל על הגמ' בך ג,נא, די"ל שכונת הברייתא שאיסור מחמץ הותר מכללו ולא איסור מקטיר, ומה שמבאר שם "עניו" (ש"ש) דשאר הותר מכללו הוא קולא באיסור הקטרת חמץ, אי"ז פירכא על ביאורנו, שהרי גם לענין דבש מבואר שם שהיה שייך מנחות הוא קולא באיסור הקטרת דבש, אע"פ שגם שייך מנחות אין ענינם לאיסור הקטרה. וע"כ דהיינו משום שאיסור מחמץ אינו אלא סייג להקטרה, וכמש"ל, וממילא בשאר שהותר בו מכללו הסייג, דהיינו מחמץ, הרי"ז קולא בגוף האיסור הקטרה, וכן בדבש שאין בו איסור כלל בשייך מנחות, ונהיינו אף בקומץ כל שאינו מקטיר, לומר שלא נאמר בדבש איסור קודם הקטרה כמו בשאר, נמצא שלא עשה הכתוב סייג לאיסור הקטרת דבש, ולכן הוי"ז קולא בו. וזהו דמסקי שם, שאמנם כנת הברייתא בשתי הלחם, ואצ"פ שהם עצמם אינם קרבים, מ"מ הכבשים עצמם עמהם, ויצי"ז נחשבים שתי הלחם עצמם כיש מהם למזבח, קרבינן בהו "אשר הקריב אתה, ודמיא דלח"פ ע"י הלבונה, ונמצא שמעיקר הדין היה להם להיות בכלל האיסור דמתחמץ, וממילא כשהיה בהם החתום האיסור זה, הרי מצינו בזה שהותרו האיסור מכלל. ולפי"ז יועטם היטב כל הכתוב בפרשה: "כל המנחה אשר תקריבו לה' - כל תעשה חמץ כי כל שאר וכל לבש לא תקטירו ממנו אשן לה' - קרבן ראשית הקריבו אותם לה' ואל המזבח לא יעלו לריח ניחוח", שכונת הכתוב בזה שכל המנחות נאסר חיתומצן משום סייג להקטרת, משא"כ קרבן ראשית, דהיינו שתי הלחם, הותרו בו שאור מכלל, אך מ"מ לא הותרו בו אלא הסייג, דהיינו איסור מחמץ, וכן עדיין הוא בכלל עיקר האיסור, דהיינו הקטרת חמץ, ולכן אל המזבח לא יעלה.

## מנהגים

הרה"ג אליקים דבורקס

### מנהגי חג השבועות

### זכר לשתי הלחם

**אכילת מאכלי חלב בחג השבועות**

כתב הרמ"א סימן צ"ז ס"ג ”ויוגין כמה מקומות לאכול מאכלי חלב ביום ראשון של שבועות” בשו"ע הרב סימן תצ"ד סעיף ד' כתב ”והאגין בכל המקומות לאכול מאכלי חלב ביום א' של שבועות וּמנהג אבותינו תורה היא”, וכ"כ המג"א (שם) סק"ו.

והנה הרמ"א שם כתב שכשם שנוהגין בכל מקום שלוקחים כ"ך אולכים מאכלי חלב ואכ"מ מאכל בשר לחגיגה, כך אולכים מאכלי חלב ואכ"מ מאכל בשר וצריכים להביא עמם ב' לחם על השלחן שהוא במקום המזבח, **ויש בזה זכרון לב' הלחם** שהיו מקריבים ביום הביכורים, וכ"כ במטה משה סימן תרצ"ב, והיוצא מדברי הרמ"א שהשני הלחמים שמביאים לשלחן הם זכר לשני הלחם, וכ"כ המג"א ”וזכרון לב' הלחם וא"כ יהיו של חטיף ונגמת שתי הלחם”.

המשנים כתב להסביר את דברי הרמ"א וז"ל ”ר"ל כשת שבפסח עושין זכר וזכרון כך אנו צריכים לעשות שבשבועות זכר לשתי הלחם שהיו מביאים ועל כן אולכים מאכלי חלב ואכ"מ מאכל בשר וצריכים להביא עמם שתי לחמים דאסור לאכול בשר וחלב מלחם אפרו לשני בזה זכרון לשתי הלחם”. ולכאורה היה אפשר לפרש דברי הרמ"א כבעצם אכילת חלב ולא ואכילת בשר מקיימים זכר לשתי הלחם דכיון שאוכלים שני מינים נפרדים זה מזה לגמרי בשר וחלב זה כמו ב' תבשילין שאוכלים בליל הסדר ורוב וביצה שהם ב' נפרדים זה מזה, אולם מלשון המשנים הל"ך אלא ששקיים המנהג הוא כך בשתיה לחם שמביאים לשלחן ולא במאכלי החלב והבשר עצמם למה שכתב הרמ"א ”כמו שני תבשילין” הוא רק להוכיח שצריכים לעשות שבבועות זכר לשתי הלחם.

וכך משמע בשו"ת אגרות משה או"ח חלק א' סימן ק"ט מסמ"ך הרמ"א פשוט שאין קוונתו שגם כאן צריך לשני תבשילין דלכאורה יספיק באכילת מאכלי חלב ובשר זה חשב מספיק זכרון לשתי הלחם ולפי"ז אין צריך לעשות זכר נוסף בהבאת לב' לחמים לשלחן, אלא דבא להוכיח שעושין זכר לקרינות לבן צריך לנהוג גם שבבועות זכר לשתי הלחם לאכול בשר לחמים, ואולם עדיין קשה מדוע צריך לאכול בשר וחלב ולו אכ"מ, הבהבאת שני לחמים, ד"ל שצריך שיהיה היכר לכן שהם שנים והיינו משום שאסור לאכלם ביחד ועוד דכלל יום טוב צריך לבצוע על שני לחמים את היכר. ולפי"ז יוצא שאם אוכלים רק מאכלי חלב ובשר ללא לחם אין יוצאין ידי חובת המנהג שהיו חסר והזכרון לשתי הלחם.

לפי הסברו של המג"א (שם) שמחמת שצריך לאכול מאכלי חלב ואכ"מ מחוייב לאכול בשר בחג השבועות בהרכת צריך לאכול שתי לחמים והוא מדין הלכות בשר בחלב, יובן מאכלי חלב ומש"כ הרמ"א (שם) שצריכים להוחר בהשטות דבשר וחלב וז"ל ”ולכן נהגו לאפותו לחלם עם חמאה דאו בודאי יצטרך להביא לחם אחר לאוכל עם בשר”, וע"ש במחצית השקל שכתב אע"פ דאין לשן עיטת בחלב שמא יבוא לאכול על בשר ואינו ניכר שהוא מאכל חלב מ"מ כנהג מותר ממשי"כ ב"יורד סימן צ"ו דהוי דבר מועט וגם יש בו שינוי צורה.

### אפיית לחם ארוך ולו ארבעה ראשים

נוהגין לאפות לכבוד חג השבועות לחם ארוך ולו ארבעה ראשים, יש כמה עמדות שיש להחזיק בספור לב דוד כתב הדיות והתורה נקראת לחם וכתוב ”ארוכה ארוכה מדה” ולזה עושים לחם ארוך שרומז לתורה ארוכה וזכר וכו' ו' ראשים כנגד ראשי (פסח רמז דרש סוד) שהתורה נדרשת בהם, ועוד טעם מובא בארונים הוא כנגד ארבעה שמות שיש לחג השבועות – עצרת, חג הביכורים, חג השבועות, חג הקציר. אולם כ"ס כל בו סימן נ"ד כתב **דהוא אזכר לשתי הלחם** דקרב בעצרת, היינו שלשתי הלחם שכתב דקרב קצוות.

### הכנסת ספר תורה בחג השבועות

אמרו חז"ל במסכת מנחות דף ל' ע"א ”על מי שאינו מסתפק בליקחת ס"ת מן השוק א"ל כותבב בעצמו המעלה עליו הכתוב כאילו קיבלו מהו סיני. ופירש הימוקוי יוסף (שם) וז"ל ”כתב הוא בעצמו או שבר סופר שכתבו וטורח בתיוקן הקלפים והסבול עול התופר ועל שנוכח, כאילו קיבלו מהו שיש לשמרת התמים לומר כמו שטרח טורח זה הן היה טורח ללכת במדבר כדי לקבל תורה מהו סיני וכו'”.
מצניו בספרי הפוסקים שהרבו במעלת הנותן ספר תורה בחג השבועות וכמשי"כ הכריז יוסף א"ח סימן צצ"ד ”וע"ש י"ב שבת בעל עוללות תפוס” (מובא ל"ך ק"ח ע"ה) ”ח"ב סימן קמ"א וז"ל ”הנותן ספר תורה חדש לביהכנסת בצרפת כאילו הקריב מנחה חזקה לה”, וכמו"כ אין מובא בדבריו שבשני השבועות החדש"י ק"ז.
הוא שראו חכמים ביחס לכתובת ספר תורה והכנסתו ענינים של ריצוי מדיותי של הקב"ה, והוא אמר הטורח שטרחה אדם עם ספר התורה מהיה רצונו גדול לצינונו ולתפלותו ולהתקרב להקב"ה מעין הנאמר באבותינו ”וקרבנו לפני ה' אלהינו” ובכן נחשב הוא ”כאילו הקריב מנחה לה”.

כתב ב"ס ומנתן שהיו עניני חג השבועות חג להסביר שיתחיל מצות ”שתי הלחם” למתן תורה, וכמו"כ יצאו שתי הלחם למצות סמיירת העומר, והוא שכאשר יצאת ישראל ממצרים יצאו סמיירת הגילולים שלה ע"י עשיית פסח שאכלו על שלחן אביהם, ולמשל והלאה החתולו מ"מ שני הטהרה שהם כך היה להתקרב ולהביא את התורה וי"ט החמישים הוא השלמת הטהרה והוא יום מתן תורה שנתנו הים לוחות התורה, וכנגד זה ציית השו"ת **להביא את קרבן שני שוה שוה** שחל"ק שהוא לחם התורה שהוא"ר ולב' לחמו בלחמ"י (משלי ט') וכ"כ כתב בעל הכלי יקר

## רבינו הגרי"ש אלישיב שליט"א

### ברכה נכנסת בשתי הלחם והנפ"מ בזה

איתא בשבת (צ"א.) בעא מיניה רבא מר"נ זרק כזית תרומה לבית טמא, מהו [לענין שבת בענינן בו הוצאה בשיעור גרוגרת] וכגון דאיכא פחות מכביצה אוכלין והאי משלימו לביצה, ופרש"י והאי משלימו, שנחה אצלו והשלימו וע"י הנחה זו נטמאו. מאי מדמצעורא לענין טומאה מחייב נמי לענין שבת, ופירש"י מאי מדחשיב הך דזריקה לענין טומאה חשיב נמי לענין שבת כאילו הוא כגרוגרת ומחייב או"ל. אמר ליה תניתיה, אבא שאול אומר שתי הלחם ולחח"פ שיעורן כגרוגרת, ואמאי נימא מדלענין יוצא בכזית לענין שבת נמי בכזית.

ולכאורה צ"ב אמאי נטשה הגמ' דוקא הא דשתי הלחם ולחח"פ דשיעורן כגרוגרת, הוה להו למינקט כל אכילות קדשים למיניהם שאף ששיעור אכילתן בכזית מ"מ שיעור הוצאה הוא כגרוגרת, ואמאי בחרה הגמ' הא דשני הלחם ולחח"פ.

עוד נראה דהנהגה בתוספתא דטוטה שם איתא, דמשמת שמעון הצדיק לא היתה ברכה נכנסת לא בלחח"פ ולא בשני הלחם, והשמיט שם מה שבייבא [ל"ט ע"א] הוזכר דגם בעומר לא נכנס ברכה, ומבואר דנקט התוספתא דלא כסוגיא ביבא, אלא דרק בשתי הלחם ולחח"פ היתה ברכה, וצ"ב.

הנראה דהנהגה כבר הקשו הראשונים שבת שם מה ספק איכא דילמא מדחאשביההלגבי טומאה בשעת הנחה ה"נ לא בעינן שיעור גרוגרת ויהיה חייב הארוצאה זו. והק' הראשונים הא בהוצאת שבת עקירה והנחה בעינן, וא"כ בשלמא בשעת הנחה איכא כאן אחשביה דהרי מצטרף הוא לטומאה, אבל בשעת עקירה ליכא אלא שום אחשביה ועקר פחות מכשיעור. ותי' הרמב"ן דכיון דא"א להאי חיובא דטמא דטרומה בלא עקירה נמצא דעקירה צורך הנחה וכבר אחשביה משעת עקירה.

ונראה מסבא שני הקדמות. חדא דכל מש"כ הרמב"ן דעקירה צורך הנחה ומשו"ה שביטנין לאחשביה דאיטור טומאת תרומה משעת עקירה, ולכא"י צ"ב הא כיון דאיטור חמור יש בזה דמטמא תרומה, א"כ נימא דכל זמן שלא טימא פועל לא אחשביה, דהרי קודם שטימא מי ימר לן שיטמא. ונראה דאה"נ וכל האי מילתא שבת הרמב"ן היינו בבורק שהחזירה מזריקתו ממנו והלאה ואין יכול להחזיר מה שורק, ובוה איכא סברא דכיון מיחשב שהחשיבו כבר משעת עקירה. משא"כ במוציא דטרומה כדי לטמאותה בדרך הוצאה ולא בדרך זריקה, בזה לא נסתפקה הגמ' דא"א לומר בזה עקירה צורך הנחה, ואפשר ומסתבר דעל כל פסיעה ופסיעה יחזרו בו מכוונתו לטמאות, א"כ בזה ליכא אחשביה אלא בשעת הנחה, ולגבי שבת לא יהי דבעינן נמי עקירה. ושפיר מדויק לפ"ז התם דדנה הגמ' בורק תרומה ולא בהוציא תרומה, וכבר דנו שם הו"ס' בזה, ולדברי הרמב"ן ז"ל שפיר, דדוקא בזריקה שייך האי סברא שנאמר שיש כאן אחשביה משעת עקירה.

ועוד נראה הסכמה ומכרחת, דהרי מבואר בשבת [צ.ג] דשיעור גרוגרת היינו גם בסתמא, אבל בצריך לרפואה כיון דחשיב גם פחות מגרוגרת איכא לחיוב הארוצאה גם בפחות משיעור זה כיון דאחשביה. וא"כ נראה דהא דאיתא התם דשתי הלחם ולחח"פ שיעורן כגרוגרת, והאי מילתא תני לה נמי בהוצאה גם בזריקה, וע"ז הגמ' הוכיחה דה"נ לימא מדלענין יוצא בכזית ה"נ לענין שבת בכזית, התם שפיר ס"ד ח' בהוצאה, דהרי בזמן שמעון הצדיק כיון היה ברכה בכזית והיו שבעים ממנו א"כ אחשביה טובא ואין לך אחשביה גדול מזה, נמצא דבשעת עקירה דואי יש כאן אחשביה לענין שבת דלא גרע זה ממוציא לרפואה, אבל בשעת הוצאה מעורה שפסל ביוצא, בזה נראה דהיה הברכה נעלמה וכלא היתה, כיון דפסול הוא כבר חזרו לטבעו הורגיל והוה ק"ך כזית, בזה בעינן לדינא דמדחשוה הוא אלו לענין יוצא שהוה כהג"ח היא הא חשוב לענין שבת, אבל חסרון בעקירה אין כאן בכלל דבשעת עקירה ברכה שרויה בו, ודואי אחשביה כה"ג מהני לגבי שבת.

ולפי"ז מבואר הסוגיא שכתב דנקט לחח"פ ושני הלחם ולא נקט עומר ושאר קדשים, דהתם דאירי בהוצאה [ועכ"פ גם בהוצאה ולא בזריקה גרידא] דל די לן ק"ך בתיווך הרמב"ן דעקירה צורך הנחה, וכל בעינן לשתי הלחם ולחח"פ שדוקא בה היתה ברכה שורה, וכמבואר בתוספתא בסנהדרין שאפילו בעומר לא היתה ברכה שורה רק באלו [נדלא כסוגיא ביבא ל"ט. שכן הזכירו ברכה גם בעומר], ומשו"ה בשעת עקירה יש כאו עקירה שפיר. (הערות במס' יומא ל"ט ע"א)

בפרשת אמור (כ"ג ט"ז) כביאור מהות הקרבן של שתי הלחם ”והקרבתם עה"פ מנחה חדשה לה” סימן ליום מתן תורה, כ"י התורה זריכה להיות חדשה אצל האדם בכל יום כאילו היום קבלה מחר סיני וכו', ועל כן אין יום נתינתה מבואר בתורה ויתו ממה שגרמו בקבלת מנחה חדשה, להיות שהתורה מנחה חדשה בכל יום ויום, ולכן וזה הטעם בשתי הלחם הם חמין דדוקא משום שיהיה"י נמשל לשאר הבכומים שטרחה מצויה אין יצוה"י יכול להזיק, ולכן קרבן שתי הלחם רומז לתורה. ”ומש"כ בעל עוללות אפרים (הוא היחוד של הכלי קדש) דהנותן ס"ת חדש לביה"כ"נ שבבועות כאילו הקריב מנחה לה' בזמנה, דהיינו שהכנסת ס"ת מבוסס על טיטורו הג"ל שהמנחה החדשה של שתי הלחם הוא סימן לתורה שמחדשת בכל יום.

בשו"ת אפרקסתא דענייא כתב לכאר דברי העוללות אפרים דהנותן ס"ת בחג השבועות כמקריב מנחה חדשה לה' היינו **דהוא מקריב מנחת ביכורים בצרפת** וע"י מסכת ביכורים פ"ג משנ"ג דר', ”והנותן דבר זה תחת עפה תורה חדשה חדש ודינו כדיון ביכורים והיינו ”מנחה חדשה”, וא"כ כשמביא את הס"ת הזה שבבועות יש שתי מעלות דהוא עת קבלת התורה וגם הוא כמנחת ביכורים שהוא ס"ת חדש שזמן דבר זה הוא גם שבבועות, וזה שאמר ”בזמנה” וב' דברים אלו של עצרת וביכורים שקורים כספר התורה הזה שמביא עתה (ע"י שו"ת דברי יציב להאדמו"ר מקלונבורג דניצ"ל ח"יורד ס"ת קע"ו).

אולם ראוי לציין דבזמננו אין נוהגים להכניס את הס"ת בחג השבועות עצמו אלא מיד מימות החול המסופקים לחג השבועות, דבר זה היה נהוג בשנים קדמוניות, אחד בזמנינו דעושים הכנסת ס"ת ברוב על והדרת מלך בתופים ובמחולות ולפידיים של אש וזהו כבוד הכנסת של תורה ודבר זה הוא אפשר לעשות בחג השבועות, לכן נכון להביאו אחר לחג השבועות ובכך מספיק שיחשב כאילו הקריב מנחה חדשה לה'. (ע"י בס"י מועד לכל חי מהגר"ח פלאגי סימן ח' אות ל"ו.)

הרמב"ן בפרשת אמור **רמז בשתי הלחם מתן תורה** משום ששתי הלחם הם באות חמין שהוה קרבן תורה וז"ל ”וזהנה יצאת מנחת שוהא גם מתן תורה יבוא הקרבן בדיון תורה כי הוא יום העצרת **המשכיל יבין**”. וכונתנו שהתורה היא הקרבן הראוי ביותר למתן תורה משום שהחסד הגדול ביותר של השי"ת לאדם הוא שיתנהג לו תורה.

**שתי הלחם מחיטים ולא משעורים**

## חקירות הלכתיות

הרה"ג אלהנן פרץ

### מאכלי חלב

טעמים שונים ניתנו למנהגם של ישראל לאכול מאכלי חלב, הן משום זכר לשתי הלחם שהיה וזי אפסך שזיכל אדם עם ארוחה פת חלב וצבאי, ומימלא מוכרח שהיה לפניו שחי לחם. עוד טעם כתוב דטור כיוון שנאסר עליהם לאכול טרפה והסירים שהיו להם נאסרו להם, לא יכלו לנשך בשר ואכלו חלב, זכר לזה אוחלסין אלו מאכלי חלב. ונפתח מנינה דין הטעמים לעניין אם לריכים לאכול מאכלי חלב בסעודת פת. שאם הטעם משום שחי לחם לריך דווקא פת).

### דיגים

כתב הגאש"נ סי' רמ"ג ס"ק ז' ”אם מוכרי הדגים מייקרים הפער נכון לתקן שלא יקנו דגים. אם תקנו לאסור לאכול דגים כמה שצחות ואחד קנה מקודם, מותר”. עכ"ל. מוצאז בזה כי אם ישנה תקנה ואדם יש לו מאכלים לפני שנתקנה תקנה זו מותר לאכלם. וקשה, מדוע הסירים שהיו אז נאסרו והיה הם סירים לפני מתן תורה ”לפני התקנה”, ומדוע יאסר להם מה שיש להם מלפני כן. כפי שיצואר בהמשך יסוד הניעין בניו על גמרא בחולין ויודע כי ע"פ זה נהגו לאכול בשר שנאסר מצדנה של שבעה שחל בו טענה בלב משום שהיה לו דין היתר. ועי' גם כי לבקר בזה לעניין מי שהחל לאכול פירות בדיקה ואח"כ נכנס לבית ומחייב במשך זמנה היא בתרומות.

### ערייות

יודע מאמר חז"ל על הפסוק ”ויהי העם בוכה למשפחותיו” שצבו על עסקי משפחות, והיינו שנאסרו להם עניות מסוגים שונים אחר מתן תורה והיו לריכים להפדר מהן, ועל זה צנו. וקשה, מדוע היו לריכים להפדר והאן הם היו נשוחים לפני מתן תורה ואם יש לאלם דבר היתר ודבר זה נאסר בהמשך, מותר לו להשתמש צמה שהיה לו לפני כן, אף הם מדוע אסורים במה שלפני.

### צמח תרומה

בגמרא בחולין דף י' מוצאזר שיש הסוברים כי במדבר הותר בשר נחירה (לא שחוט לפי השמיטה שלנו) ורק בצרף נאסר. ובעי רב ימינה שם מה הדין אדם שיש לו בשר כזה במדבר והכניסו לארץ. האם אסור לו או שמא כיוון שהותר במדבר לא אסורים לאלם דבר שהותר לו ונשאר צידו. (כדוגמת הדגים הג"ס.) ואפשר דנחירה נחשבת קשמיטה צמורה עמה ומשום כך מותר הנשך אף בצרף ישראל שהרי עבר היתר קשמיטה במקומו הראשון.

### הרא"ש

והנה בפסקי הרא"ש בחולין ס"ו כתב להסתפק לעניין מי שהיו לו גביעות של גויים לפני הגזרה ואח"כ נאסרו, האם אסורות גביעות אלו שהרי גם בשר שהיה להם לפני מותר אחרי. ונראה מדברי הרא"ש דבשכירל ליה כי דבר מותר שנאמל אכל האדם נשאר מותר גם אם אח"כ יש הקנה לאסורו, ומדוע א"כ נאסרו הכלים וכנ"ל.

### שם היתר

ונראה לישב בפשטות שיש הבדל יסודי בין דבר שנאמר עליו מותר נפקט עליו מותר ודיון היתר חל עליו, כמו אצבי בשר נחירה וכמו גביעות שהיה להם דין היתר אחר מתן תורה. וכן הדגים המצווארים במש"נ מותרים הם רק שאח"כ נאסרו.
אבל כל מה שאכרסה תורה דברים שהיו מותרים לפני כן לא היה להם ”דין היתר” אלא לא הייתה התייחסות אליהם וכשינתנה תורה נאמר מה לעשות בהם כך שפשוט הוא שנאסרו אחר מתן תורה.
זאת ועוד לענת הרשקוניס הסוברים כי איסורי תורה איסורי גבול הם פשוט שלא נאמר שום דין על האדם לפני מתן תורה וכשנאמר לו לריך הוא לקיים את הנאמר שלא כמו איסורים הגזרים שהותרו להדיא ודיון היתר היה להם.

כאשר נתבונן נראה שיש הבדל גדול בין הקרבת העומר ממחרת יום א' של פסח לבין הקרבת שתי הלחם בחג השבועות. והוא דהכמינו ז"ל קבעו בגמ' מנחת ס"ח ע"ב פ"ד ע"א שהקרבת העומר היתה משעורים ולא מחיטים, לעומת זאת שתיה לחם היה בא מן החיטין, ויותר מזה שדור"ם הם מאכל בהמה כדמשמע בגמ' פסחים ג' ע"ב וחיטים מבאכל אדם ונראה דאם רק מפני שכך מתאים שיהיה מבחינת עונות השנה שבפסח משבילות השעורים ושבבועות החיטים, א"כ יש לדעת מדוע עומר בא משעורים ושני הלחם מחיטים **המקרא אמור דשני?**
מצאתי שסבר נמד ע"ז בס' שיחות מהגר"ש פנקוס זצ"ל (עניני חג שבועות) והוא קרבן העומר בא משעורים מאכל בהמה זהו ממש הסוגיא של ספירת העומר חג הפסח הוא מוגרל ליהיה של שני ישראל, ביום הראשון של פסח אנו זוכים למדרגות עצמות, היהודי רומה בשעת זו לתניוק במעי אמו שמלמדים אותו את כל התורה כולה, אך לאחר מכן הוא צריך להתחיל מחדש. כאשר מסתיים היום הראשון של חג לעיניו להתחיל לבנות את עצמנו ולשם כך אנו מקריבים את קרבן העומר בא משעורים מאכל בהמה, ההיינו כאשר היהודי מתקרב לפני השם יתברך את מאכל בהמהה שלו פירושו שהוא מתנתק מהמביתו ולא העלייה הרוחנית פתוחה לפניו ואז יכול להתחיל לספור יום אחד אחרי השני ולא הפסק, וזו המהות של ספירת העומר בניית עולם הרוחני, ואחרי שמגיעים בסוף תהליך הבניה בחג השבועות מקריבים את שני הלחם שעושים מחיטים מאכל אדם, אם מקריבים את המאכל בהמה מתעלים להיות אדם ומשם מתעלים עוד להקריב גם את המאכל אדם (ע"י בס' אלה הדברים פרשת אמור משכ"ב). יש שכתבו שבפסח סמוך לציאת מצרים עם ישראל היה עדיין במדרגת **בהמה** שמשללה לשעורים, ושבבועות שאנו מקבלים את התורה אנו במדרגת **אדם** שמאלכו בעיקר חיטים ולא שעורים, ולכן בפסח אנו מביאים קרבן שעורים בהתאם למדרגה אז מדרגת בהמה כל עוד לא ניתנה תורה, משא"כ שבבועות שקיבלנו את התורה והתרוממנו למדרגת אדם אנו מביאים קרבן מי החיטים שהוא מאכל אדם. (ע"י שפת אמת ויקרא תר"י.)

# עקרי הענין

נאמר בפרשת אמור ויקרא כג ט"ז - "עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמשים יום והקרבנתם מנחה חדשה לה'", "ממושבותיכם תביאו לחם תנופה שתי עשרונים סולת תהינה חמץ תאפינה בכורים לה" וידע נאמר בפרשת פנחס (במדבר כח כו) "וביום הבכורים בהקריבכם מנחה חדשה לה' בשבועותיכם מקרא קדש יהיה לכם וגו'". ונתחייבנו בזה ביום החמישי שאחר תחילת ספירת העומר, בהג השבועות הוא עצרת, להקריב בנוסף לקרבן המוסף מנחה חדשה של שתי ככרות לחמי חמץ מהחטים החדשות שגדלו באותה שנה. ויאכלו אותם הכהנים אחר הנתפת עם כבשי השלמים. ובלשון חז"ל "קראו אותם לחמים" שתי הלחם" רמב"ם הל' תמידים ומוספים פ"ח ה"א. חייב זה נמנה במנין מצוות עשה מה מו, חייב מצוה שז, סמ"ק עשין רב רס"ג פרשה מז, זוהר הרקיע לרשב"ץ עשה ה וכו' בספר הירוק סי' רצד, רבינו ירוחם חלק אדם נתיב ה ח"ד, ספר האגור סי' תתנח, כל בו סי' נה. [מאמר זה נערך בעזרת ספר אלה המצוות]

מקריבים עם שתי הלחם פר אחד ושני אילים ושבעה כבשים, כולם עולות, ושעיר עיזים אחד לחטאת, ושני כבשים לשלמים כמפורש בתורה (ויקרא כג יח-כ) "והקרבנתם על הלחם שבעת כבשים תמימים בני שנה ופר בן בקר אחד ואילים שנים יהיו עלה לה' ומנחתם ונספיקם אשה ריח ניחח לה", "ועשיתם שעיר עיזים אחד לחטאת ושני כבשים בני שנה לחזב שלמים". מלבד קרבנות המוסף שמקריבים בחוג השבועות בכלל יום טוב קרבנות המוסף הם שני פרים ואיל אחד ושבעה כבשים, כולם עולות, ושעיר עיזים אחד לחטאת, נמצא שבאותו יום זה המוסף מלבד שני כבשי התמידין, שלושה פרים [2] למוספים ו1 עם שתי הלחם] ושלושה אילים [1 למוספים ו2 עם שתי הלחם] וארבעה עשר כבשים [7 למוספים ו7 עם שתי הלחם]. ביחד עשרים בהמות לעולה, ושני שעירי חטאות [1 למוספים ו1 עם שתי הלחם], ושני כבשים שלמים לחטאת [2 עם שתי הלחם]. ובמסכת מנחות (מה י"ב) נחלקו תנאים בדיון זה, ודעת רבי עקיבא שהכבשים שנאמרו בויקרא אינם הכבשים שנאמרו במדבר, ומתבאר שם שאותם כבשים שנאמרו בספר ויקרא צריך להביאם בגלל קרבן שתי הלחם, והכבשים שנאמרו בפרשת מנחה הם מוספים באים ליום שרבי טרפון שם חולק, פסק הרמב"ם (הל' תמידים ומוספים שם) כרבי עקיבא, כדאיתא התם בכסף משנה.

עושים את שתי הלחם מהחטים החדשות שגדלו בארץ ישראל באותה שנה שנאמר "ממושבותיכם תביאו לחם תנופה וגו'", ודרשו בתורת חננים "ולא מן חוץ לארץ", ונפסק ברמב"ם הל' תמידים ומוספים שם ה"ב.

אם לא מצאו חטים שגדלו באותה שנה, יעשו את שתי הלחם מחטים שגדלו קודם לאותה שנה כדעת הברייתא (מנחות גכ): "שתי הלחם הבאות מהישן כשירות אלא שחיסר מצוה", ואף שבגמרא שם נאמר שהתנא של איתא ברייתא חולק על דברי התנא במשנה (שם ופרה פ"ב מ"א) "קרבנות הצבור והיחיד באים מהארץ ומח"ל מן החדש ומן הישן, חוץ מהעומר ושתי הלחם שאינם באים אלא מן החדש ומן הארץ". והכס"מ כתב שהרמב"ם (שם ה"ב) פסק כתנא של הברייתא, כיון שבגמרא פירשו את טעם התנא בברייתא ולא פירשו את טעם התנא של המשנה. עוד כתב שאפשר לומר עוד שהרמב"ם סובר שהתנא של המשנה סובר שאם אביא מהחטים הישנות כשר, והתנא של הברייתא סובר שלכתחילה נמי מותר להביא שתי הלחם מן הישן [ודלא כרש"י שם], ופסק הרמב"ם כתנא במשנה. והלחם משנה שם תריך באופן אחר, שהתנא של הברייתא והתנא של המשנה מודים שאת שתי הלחם מביאים לכתחילה מהחטים החדשות ובדיעבד אף מהישנות, והפסח במה שנאמר בגמרא שם שהתנא של אותה ברייתא חולק על דברי התנא במשנה, נאמר לגבי עומר שהתנא של המשנה סובר שפסול אפילו בדיעבד, והתנא של הברייתא הכשיר בדיעבד, ע"ש. והראב"ד שם בהשגותיו כתב על דברי חיינו"ם "הלכה זו בהפך", ועיין בכס"מ שביאר דבריו, והאריך שם, ובמנחת חינוך (מצוה שז אות א).

הסתפקו בגמרא מנחות טט: האם אפשר לעשות את שתי הלחם מחטים שירדו בעבים, כלומר שירדו החטים בארץ

## הרב נחום זאב הלוי רוזנשטיין

ישראל יחד עם גשם, שהענינים שהורידו את הגשם בלענו את מימיהם באוקיאנוס ויחד עם המים בלעו ספינה מלאה חטים רש"י שם, או מחטים שירדו בנס מן השמים תוס' שם ד"ה חטין שדחה את פירוש רש"י [ועיין בש"ת חת"ס (אר"ח סוף סי' קכח) שיישב דבריו]. ובגמרא שם מבואר שהספק הוא האם מתקיים בחטים הללו "ממושבותיכם", כלומר האם "מושבותיכם" בא למעט דוקא את החטים שגדלו בחר"ל, אבל עבים אין להם דין חר"ל, או שבא למעט כל מה שאינו בכלל מושבותיכם וגם עבים אינם בכלל מושבותיכם. ובצמנת פנחס (כלאים דף ג ע"א, ובשר"ת סי' פז), פירש שהספק הוא האם צריך מעלה שגדלו בארץ ישראל או שגדלת חטים בח"ל פוסלת אותם. ולפיכך לא יביא מהם את שתי הלחם ובדיעבד אם הביא מהם יצא רמב"ם שם ה"ג.

כך עושים את שתי הלחם, - מביאים שלוש סאין של חטים חדשות ומשפשיים אותם ביד על כלי שלוש מאות פעמים, ובוטטים בהם ברגל או ביד חמש מאות פעם כדי שיהיה נוח להסיר את קליפתם, וכך הוא עושה שף פעם אחת ובוטט שתי פעמים, ואח"כ שף שתי פעמים ובוטט שלוש פעמים, והוזר חלילה עד שיגמור שלוש מאות שיפה וחמש מאות בעיטה כדיר כל ישראל או שגדלת חטים בח"ל פוסלת אותם. ולפיכך לא יביא במנחות (עו). וכדפירש התם רש"י והרמב"ם והרע"ב, והרמב"ם בהל' איסורי מזבח פ"ז ה"ד-ה"ה.

אחר כך טוחנים את החטים שיהיו סולת, ומנפים אותם בשתיים עשרה נפות עד שיהיו שני עשרונות סולת מנופה, עשרון מכל סאה ומחצה רמב"ם שם ה"ג-ה"ד, ע"פ הגמרא מנחות (דף עו). ואם ריבה במידת הסאים שבאים מהן או מיעט כשר רמב"ם שם ה"ה ע"פ התוספתא במנחות (פ"ח), הובא שם בפרק כל המנחות) "העומר ושתי הלחם ולחם הפנים שריבה מידת עשרונן או שחיסר מידת עשרונן שהיתה מדה מרובה מחברתה או חסרה מחברתה, הרי אלו פסולות. ריבה מדה סאין או שחיסר מדה סאין, הרי אלו כשירות".

אח"כ לוקחים את שני העשרונות ולשים אותם אחת אחת מחוץ לבית המקדש, ואופים אותם אחת אחת. בבית המקדש ככל המנחות משניות במנחות (פרק יא משנה א-ב, דף צד ע"א, צה ע"ב), ונפסק ברמב"ם שם ה"ו-ה"ז.

עשיית שתי הלחם יום טוב דוחה שבת ויום טוב, ולכן אופים אותם בערב יום טוב שנאמר הוא לבדו יעשה לכם לכם ולא לגבוה. וכדאיתא במשניות שם, ונפסק רמב"ם שם ה"ח.

כשחל יום טוב ביום ראשון, אופים את שתי הלחם בערב שבת, ויאכלו ביום טוב שהוא היום השלישי לאפיתם משניות שם, ונפסק רמב"ם שם ה"ט.

שתי הלחם עושים אותם חמץ כמפורש בתורה (ויקרא כג יז). ומביאים שאור ממקום אחר, ונותנים אותו לתוך הכלי שנקרא עשורן וימלא את העשורן סולת, וכך יתחמץ הסולת ע"י השאור במשנה (מנחות דף נב ע"ב) נחלקו ר"מ ור"י, ופסק הרמב"ם (שם ה"ט) כר"י.

שתי הלחם אופים אותם מרובעים לחם הפנים, אורך כל לחם שבעה טפחים ורחבו ארבעה טפחים וגובהו ארבע אצבעות משנה במנחות (דף צו ע"א) וכפירוש הרמב"ם ופסקו (שם ה"י), ודלא כרש"י שם.

צריך להניף את שתי הלחם יחד עם שני כבשי השלמים בעודם חיים שנאמר (שם) והניף אותם תנופה, ואם הניף זה בפני עצמו וזה בפני עצמו יצא משנה בפרק כל המנחות (דף סא ע"א), ונפסק ברמב"ם הל' תמידים ומוספים פ"ח ה"א. ונלמד שם בגמרא מפסוקי התורה שבדיעבד אם הניפים בנפרד יצא כמו שמצינו לגבי אשם ולוג שמן שטעונית נלמדה מגזירה שוה והניף זה בעצמו וזה בעצמו יצא ה"ה לגבי שתי הלחם וכבשי העצרת. וראה בלחם משנה שם שכתב שאף בהנפה מחיים צריך להניח את הכבשים בצד שני הלחם ולהקריבם יחד, שחייב מנחות שם (דף סב ע"א) אמרו "והניף הכהן אותם על לחם הבכורים וכו' אלא מניח זה בצד זה ומניף", ופסוק זה נאמר על ההנפה מחיים, שחייב ההנפה כשהם שחוטים נלמדה מגזירה שוה משלמי יחיד ולריבא נלמדה מ"משלמי יחד". אבל ההנפה שנאמרה להדיא בתורה "והניף" ששלמה נלמד להניח את שתי הלחם בצד הכבשים, נאמרה לגבי הנפה בחיי הכבשים. ויישב הלחם המשנה שצ"ל שהרמב"ם שכתב שם "ומניח בצד שתי הלחם" כוונתו לשתי הנפות, וסובר הרמב"ם שא"ל שלגבי ההנפה שבפסוקי התורה בחיי הכבשים נאמר "על הלחם" למדו מהנפה זו שאף את ההנפה כשהם שחוטים יש לעשות כאשר הכבשים נמצאים בצד הלחם.

אחרי שמניפים את הכבשים בעודם חיים, שוחטים אותם ומפשיטים אותם, ויקח הכהן את החזה והשוק מכל אחד משני הכבשים ויניח אותם בצד שתי הלחם, ויניח את שתי ידיו מתחת שתי הלחם ויניף את הכל כאחד במזרח במקום שעושים את כל התנופות, ויוליך ויביא, יעלה ויוריד, ואם הניפים בנפרד יצא במנחות (דף סב ע"א) איתא "ה"ד ובחי שלמי ציבור טעונים תנופה לאחור שחיטה ותנופתן כמות שהן דברי רבי, וחכ"א בזהו לאחור ופסק הרמב"ם (הל' תמידין ומוספין פ"ח ה"א) כחכמים, ובענין הנחת החזה והשוק בצד שתי הלחם פסק הרמב"ם (שם ה"א) כדעת רבי בברייתא שם שמוט דמסתבר טעמו, וגם משום שאבא שאלו סובר כדעתו. ונזכרת הנחת ידיו מלמטה ומקום הנחה מתבארים במשנה במנחות שם.

אחר כך יקטיר את אימורי שני הכבשים ושאר הבשר יאכל לכהנים, ואת אחת משתי החלות יטול הכהן הגדול, ואת השנייה יחלקו לכל המשמרות ושתיים יאכלו ליום אחד ולחצי מהלילה שאחרי אותו יום כבשר קדשי קדשים רמב"ם הל' תמידים ומוספים פ"ח ה"א. ע"פ המשנה בובאים (פרק איזוהו מקומן) "ובחי שלמי צבור ואשמותו כו' ונאכלים לזכרי כהונה בכל מאכל ליום וליה עד הצות".

# ח

מכון ירושלים

הופיעו

## תשב"ץ קטן

\*

### פסקי מהר"ם מרוטנבורג

**מזל טוב!**

אתה בעת שמחה, ורוצה להותכנו עם ווארט טוב?  
נקלעת לשמחה, ורוצה להיות נוכח עם רעיון נפלא?

**בשביילך זה מיועד!**

קונטרס

## "עת לשמוח"

הקונטרס שילווה אותך בכל השמחות:  
בית מילה, קידושא רבא, פרוין הבן, יום הולדת, תולדות - האקאה,  
חומש טעודה, בר מצוה, נישואין, חנוכה-דיבת, סיום מסכת

**ובלי זה, נכנס בכיס הליפתך  
וניתן לשליפה בכל עת**

- גוש מיוחד לזואים קלים וקולטים
- מלוטש סכל גזיל דורות
- מלפוח - 300 עמודים
- דרשים כדבי תורה וסופרים
- תוכן עשיר מחולק לפי
- משאים בראש הקונטרס

ניתן להשיג בכל  
החיות והספיקים והמובחרות  
לפרטים: 03-9170260

לאור הביקוש הרב לספר הייחודי  
שזה עתה י"ל

## "אהל פרץ" - ח"א עמ"ס זבחים

ובקרבנו 1000 עמודי כת"י ערוכים  
וסדורים ע"ס הדף

מרבותינו הראשונים, האחרונים וראשי  
הישיבות בהם מכתבי הרב מבריסק  
זיע"א ועוד רבים

ניתו להשיגו בטל: 050-052-7637929

## הנושאים הבאים

**נשא - עניני שתי הלחם, עניני דימנא.  
בהעלותך - הפסקה.**

# ח

מכון ירושלים

הופיעו

## יד דוד

עמ"ס נדה וסדר טהרות  
להגאון רבי דוד זינבערדין זצ"ל

### שערי תורה

הלכות רוב ח"א  
להגאון רבי בנימין וולף לעזר זצ"ל

מוסד  
הרב קוק

## חדש

### תוספות רא"ש

יומא/ביצה

## תורת חיים

רות שיר השירים

רבי יהונתן אייבשיץ - הערות שכתב  
[ת"ז - תקצ"ד] מכתביו

## שתי הלחם תלוי בתורה

כתיב בפירשה 'ממחרת הפסח יניחנו הכהן', ויש רמז נפלא ונמוק שבא דוקא ממחרת הפסח, ויבאר בו טעם ספירת העומר מ"ט יום, דהענין הוא בהיות ההש"ת ויתעלה שעה למנחת הבל שהביא בכורות צאנו, ולקין שהביא מפרי האדמה לא שעה, כי קין הביא שתי לחם והמה לכהן, והוא לא היה כהן.

אך הבל הוא היה כהן גדול [ענין בראשית רבה כב,ה] וקין אמר שהוא כהן, ולכן עמד על הבל והרגו, ואיתא [בבראשית רבה כב,ד] כל שנתינו לא היה אלא מפסח עד עצרת, ובהיות שקין חזר בתשובה גזר ה' [בראשית ד, טו] כל הורג כן שבתיים יוקם, כי זה הענין בעצמו במספר שבע הוא כולו משכבה שבתיים, ונתן לו ה' אות, הוא אפר וי"ו, פי' התורה דהיינו התיקון יהיה בנתינת התורה חטאו נמחק על ידי תשובה והגלות בנע ונד, והוא טלטל בגימטריא ע"ה, והוא לחם שהוא בגימטריא ע"ה, כי מאז לא זכה לשתי הלחם, והם שני פעמים ט"ל.

אך על ידי התורה הותר או לחם, אבל כל זמן שהיו במדבר לא זכו אלא לטל השמים. ומה הטעם לא היו יכולים לאכול חמץ בצאתם ממצרים, עד שספרו מ"ט יום נגד השבתיים, לכפר על מעשה קין, ואז זכו לאות הנה, והוא לחם שהוא בגימטריא ע"ה, כי מאז מוזק שבתיים, והם המ"ט פנים לתורה, ע"כ צריכין למנות יומי ושבועי.

לכן בעצרת הקריבו את שתי הלחם והיה מחמץ, כי אז נחטבל היצר הרע, והתורה נקרא חרות, משל למלכא דהוי ליה בר יחידיא וכי, שהביא הוהור הקדוש פרשת תצוה [חלק ב,פגג,ג] וידוע [ש"י דברים א,ב] דלולא שהיו חוטאים במדבר זכו לכנוס תיכף לארץ ישראל, ואם כן עם כל זה עד שבאו לארץ ישראל לא זכו ללחם שהם שני פעמים ט"ל, רק ניוונים במן שהוא חד טל מן השמים, אבל בכניסתם לארץ זכו לזה.

ולכן צותה התורה לספור מ"ט יום ממחרת השבת עד העצרת, שהם שנתויו של הטל יומי ושבועי, כי השבועה מוכללים משבעה, לכן כל יום ויום משבעת ימי הפסח נכלל משבעה שהוא שבע אחר, והו מה שאמר הכתוב ממחרת השבת, כלומר, למחרתו של שבע אחר שהוא יום ב' של פסח יניפנו הכהן, ובהיות כי היה הפלפול בקין עם הבל שבביל האומה יתירה [בראשית רבה כב,ז], על כך אשה נקראת לחם, דכתיב [בראשית ט,ט] 'את הלחם אשר הוא אוכל', אולי, 'קראן לו לאכול לחם'. [שמות ב,כ]. לכן היו שני הלחמים.

## מעשה רב

### הברכה על שתי הלחם שהביאה לחיזוק

אחד מחסידיו של רבי אהרן הגדול מקרלין זע"ה ישב אצלו פעם בשולחן השבת בעת שסעד מרובין את סודות שבת המלכה, החסיד השתדל להביא בנביא שנסכס ומגיש לרבי את שתי הלחם - לברכת המוציא, הרבי בידו ואכל, ישב החסיד והתבונן כיצד הרבי אוכל זאת ובמוחו חלפה מחשבה: כן, כשמו של דבר גם הרבי הוא ככל האדם, הוא מברך ואוכל כדרך כל האדם...

הרגיש רבי אהרן במחשבתו של החסיד נפגה אילו ואמר לו: 'יודע אתה, חשבתי לעצמי, בעצם, מברך אני בליך כמו: אני אוכל ואתה אוכל, אני מברך על כך ואתה מברך על כך, איכך מה הנפלא ממה בנינו? שאלו הרבי.

אילא מאי - המוציא הרבי את דבריו - אומר לך מה התבדל, אני קם בבוקר, מתבונן מבעד לחלון ורויחא שדות תבואה מלאי חיים, ואז אני מתפעם ואומר: מה רבו מעשקי מן כולם בחכמה עשית מלאה הארץ קנייך, ואני מרפה מן המחשבה, אלא מעמיק ומהרהר: מה זו חיטה? מהו שטאמר יותחי חקתך השדה מלאה מוציא שעורים... וכיוצא בזה, ואני מתבונן בדך כדז שולקת בי התשוקה לברך ולהודות לחקב"ה על החיים והשעורים שהביאו לנו את עיקר לחמינו, וחפץ אני לברך על שתי הלחם כמצות חכמינו: ברך אתה ה' המוציא לחם מן הארץ...

אלא כיון שאסור לברך ברכה זו לבטלה בלא שאוכל לחם, דהרי אסור לנו להזכיר שם שמים לשווא, לכן מבקש אני מן הנביא שיכין לי את שדותיו ויביא לי את החלות לברך עליהן ולחם ברכת המוציא, ואז יכול אני לברך לה על הטובה אשר עשה עמדי בזה - ביאר לו הרב.

ואתה - סיים הרבי - גם אתה עשה כך אבל קצת אחרת, אתה יוצא לרחוב רואה במעשי ה' וחפץ אתה לאוכלם, איך גזל, ולשם כך רחש אתה זאת חננות, הולך לביתך לשעוד, והיות וירש אתה הנך מברך ואח"כ אוכל זאת.

היותו אסור לנו: אמת ונכון הדבר כי שניסו מברכים ואוכלים את החלה, רק שאני אוכל חלה כדי שאוכל לברך עליה ברכת המוציא, ואתה מברך ברכת המוציא כדי שתוכל לאכול את החלה. לקח אותו חסיד מוסר שבביל זה לכל חייו...

## שתי הלחם

מצווה מיוחדת שנתנה לנו בחג השבועות, ביום החמישים לספירת העומר. ויחברתם מנחה חדשה לך... מה היא מנחה חדשה זו? אומרת לנו התורה: 'לחם תנפה שתיים שני עשירונים סולת תהייה חמץ ותאפינה ביכורים לך'. מצווה מיוחדת לחג השבועות להקריב את שתי הלחם הנקראים 'מנחה חדשה'. ולמה נקראו שתי הלחם 'מנחה חדשה' אומר רש"י מפני שהיא המנחה הראשונה שהובאה מן החדש מהתבואה החדשה, ומוסיף רש"י ויאם תאמר הרי קרבה מנחת העומר והרי כבר הייתה מנחה שהובאה מהקציר החדש. עונה רש"י שמנחת העומר שונה מפני שהיא באה מן השעורים.

שתי הלחם שונים בתכלית ממנחת העומר. העומר בא מן השעורים, ממאכל בהמה, ושתי הלחם 'סולת תהייה'. את העומר מניפים ואת שתי הלחם מניפים. וכותב השפתי חכמים ששתי הלחם התנופה של שתי הלחם מהתנופה של העומר, כי תנופת העומר, שמולך ומביא, היא אחר ההבאה ואילו תנופת שתי הלחם היא קודם ההבאה. שתי הלחם הם 'לחם תרומה המורס לשם גבוה'. מביאים אותם אחר התעלות, הטהרות והתקדשות של ל"ט יום. עכשיו שיהא המנחה הראשונה שהובאה מן החדש מהתבואה החדשה, מצרים ממי"ט שערי טומאה ממצב בו יכולו להביא רק מנחת שעורים. וגם אז רק אחרי כל העבודה הכרוכה בהבאתה יכולו להניף אותה לך.

ענין נוסף ישנו בקשר שבין 'מנחה חדשה' לחג השבועות חג מתן תורה. ללמדנו כי התורה צרכה להיות בעינינו בכל יום ויום חדשה כביים ניתנה. הכל יקר שואל מדוע התורה הסתירה לנו שני דברים חשובים. דבר שני הסתירה מאתה התורה ולא כתבה במפורש את שני השבועות הוא יום מתן תורה. דבר שני הסתירה התורה ולא כתבה במפורש את היותו של ראש השנה יום הדין לכל באי עולם. ומסביר הכל יקר כי עשתה כך תורה כדי שלא נטעה ונחשוב ששני הדברים האלו, קבלת התורה ויום הדין שייכים ליום אחד בשנה. אלא ששני יום דברים אלו צריכים ללנות לחסדינו בכל יום ויום כל ימות השנה. על התורה נאמר: 'ובכל יום יהיו בעיניך חדשים' בכל יום או צריכים להרגיש כי היום ניתנה תורה. על יום הדין נאמר: 'בכל יום אדם נידון'. בכל יום ויום מימות השנה אנו צריכים להרגיש היום יעמיד בלבוש יצור עולמים. כי 'אדם נידון בכל יום'.

ענין נוסף בקשר שבין 'מנחה חדשה' לחג השבועות חג מתן תורה מגלה לנו רבנו בעל הימכתב מאלה"ו בכוונתו: 'וגדר שתי הלחם שצוותה התורה להביא בחג השבועות הוא השנת מדרגת קבלת התורה. ועל כך נקראו מנחה חדשה. כי כל השנה בכל מדרגה היא חדשה למרי, עולם אחר ממש, כלפי המדרגה שלמטה ממנה'.

הבדל תהומי ישנו בין ענייני העולם הזה להשנת התורה. בענייני העולם הזה כתוב 'אין חדש תחת השמש' כי כאן לא שייך כלל דבר חדש. כל התאוות שוות, וכל ההישגים הגשמיים מידה אחת להם. כאשר יעמיד האדם בתבואה תהיה לו לזרע, אך ברעבנו ישכח ויחשוב שחידוש לפניו. התורה נקראת מנחה חדשה מפני שיברחניות בכל נקודה ונקודה של עלייה מוצא האדם את עצמו בעולם חדש שאין בו שיויו ודמיון למה שקדם לו, ולא לחויתו של כל אדם אחר'. עמלת וזכית לעלייה רוחנית נכנסת למצב חדש שהוא ייחודי לך. בכל עמל וגיעה בתורה אתה בונה לעצמך עולם חדש, פרטי שלך שאין דומה לו. זה החלק שלך בתורה.

אי אפשר להגיע למצב כזה של 'מנחה חדשה' ללא התקדמה של ספירת העומר. להגיע לכך צריכים עבודה מתמדת של שלב אחר שלב. להשיג את הטומאה בעבודה צרופה ומזוקקת ואז מרגישים את כל עליה היא עולם חדש. זו היא תכלית עבודתו של האדם בעולם הזה. כמו שמביא רבנו הרמח"ל בדרך ד' 'כי התכלית של בריאת העולם הזה, הוא כדי לזכות לדיקות בד' ולשם כך הושם האדם בזה העולם שהחומר מושך בו לצד הרע, כך שיתבגר על זה ויבחר טובו. המידה ה גדולה ביותר של חסד ד' הוא שהאדם זוכה לדיקות על ידי עבודתו בזה שהוא מתגבר על הרע המושכו לצד הרע. ואמנם כדי שיוכל האדם לכבוש את היצר ניתנה לו תורה תבלין. ובכוח התבלין הזה יוכל האדם לקיים את עיקר התכלית דהיינו להתגבר על יצרו'.

אחת השבועות, ביום קבלת תורה, אנו מביאים שתי לחם מחטים אפיוות חמץ. את אותה חמץ שרק לפני חמישים יום היה אסור עלנו בברת עכשיו אנו מביאים חמץ קרבן לך. ביעור וביטול החמץ מסמל את ביטול וביעור העצמיות. פסח זה זמן של ביטול העצמיות. ביטול הגשמייות והחומרניות המתנגדות לרוחניות. יום קבלת התורה הוא יום גדלות האדם, יום בו ניתנו לאדם הכלים להשביט את החומר לבטל את העצמיות והגשמייות ולהעניין את תבניתו הרוחניים. בנופו ובשמחתו צריך האדם לעבוד את ה'. עם הגשמייות והרוחניות הנמצאים במלחמה מתמדת. מצד אחד הוא צריך לדעת שלכוח וגבורתו אין שום משמעות שהרי 'יתוש קדמך' ומאידך צריך יאסר יחיב אדם למר בשבילי נבאר העולם יש לי את הכוחות לקיים את כל העולם כולו.

רבנו הרמח"ל מלמד אותנו כי להגיע לחלטת הרוח על הגשם, ולחלטת הגשמה על הגוף. לכבישת היצר הרע העומד ומסית אותנו לצד הרע. ניתן רק על ידי קיום הוראות היצרן, על ידי 'ישום הוראותיו של בורא עולם'.

'בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין'. כשיש לפנינו מאכל ותבלין, המאכל הוא העיקר והתבלין הוא הטפל הוא נותן טעם בעיקר. יוצא איפה שיצר הרע הוא העיקר והתורה שנמשלה לתבלין היא הטפל, הייתכן כדבר הזה? כן, כי לולי התבלין הזה, לולי לימוד התורה בעמל וביגיעה לא יוכל האדם למלא את תכלית בריאתו בעולם הזה, לכבוש את יצרו הרע. כך הרי ראונו כשעלה משה למרום להוריד את התורה לעם ישראל ביקשו מלאכי השרת לעכב בעוד מלאקל את התורה. ואמר: 'מה אנוש ין תוכרנו וכן אדם כי נתקדשו'. עונה להם משה רבנו: 'כלום יצר הרע יש ביניכם'. נכון, ויודאי יש בתורה הקדושה דברים השייכים למלאכי השרת, אבל הרי תכלית התורה היא להיות תבלין בתחמודות הנבאר על היצר הרע.

חזק חזק ותחזק לקבל עליו על תורה כי רק בעמלה נכבשו את יצרנו לעבודתו יתברך וגיע תכלית הבריאה, תכלית כל האדם.

## שתי הלחם

בזמן שבית המקדש היה קיים, היו מקריבים שני קרבנות: בפסח הקריבו את קרבן העומר העשוי משעורים, שהם מאכל בהמה, ובחג השבועות הקריבו את קרבן שתי הלחם העשוי מחטים, שהם מאכל אדם.

הרבה טעמים נאמרו בענין הבאת שתי הלחם בחג העצרת, הן בפשט הן בדרוש רמז, וסוד. אף אנו נביא כמה רגזרים על קצה המזלג מצוף נועם דברי קדמונינו וגדולי הדורות.

נפתח בדברי **המהרש"א** (רי"ה טו. ח"א ד"ה הביאה) המבאר בדרך הדרוש, הא דבפסח הקריבו קרבן משעורים ובעצרת מחטים. עפ"י הכתוב (דברים טו, ט) 'מהחל חרמש בקמה' שהוא קציר שעורים 'יתחל לספור שבעה שבועות' עד חג השבועות שמתביאים את ב' הלחם שהם יום קציר חטים, והכוונה בזה, שבצאת ישראל ממצרים נקראו חמורים 'אשר בשר חמורים בשרם' (יחזקאל כג, כ) שהיו בלא מצוות, לפיכך לא היו ראויים רק למאכל בהמה שהן **שעורים**, עד שספרו ומנו שבעה שבועות והכינו את עצמם ונודעו בהנהגה דרבה לקבלת התורה, ונעשו ראויים לאכול מאכל חטים, ואז זכו לקבל את התורה. ולכן מביאים ב' הלחם הנעשים מחטים המביאים דעת כדאמרין בגמ' סנהדרין (דף עז:) דעץ הדעת היה ממין דגן.

וזהו שאמר הכתוב 'מהחל חרמש בקמה' שהוא קציר שעורים מאכל בהמה, תספורו נ' יום עד הבאת ב' הלחם שבהם מן החטים לקבל דעה וחכמת התורה עכתי'ד יעו"ש. בעקבות דברי המהרש"א צעדו **בספה"ק** כל אחד לפי דרכו ותמצית דבריהם, שעיקר עבודת הספירה לתקן תבנית מאכל בהמה - עומר שעורים, ולזכות לבחינת 'אדם' לחג העצרת שמקריבים שתי הלחם שהם מאכל אדם.

בדרך עמוק יותר, ביאר הגה"ק בעל **האבני נזר** זצ"ל עפ"י דפליגי בר שמואל בגמ' (ברכות סא.) בדרכי היצר, בר אמר יצה"ר דומה לזבוב ויושב בין מפתחי הלב, ושמואל אמר כמו חטה. וביאורו י"ל, דבר סבר דומה לזבוב, כי הזבוב דרכו לעמוד רק על דברים מאוסים, כמו כן היצר הרע מושך רק לדברים גופניים וחמוריים ופחותים. ושמואל אמר כמין חטה, דחטה רומזת לדעה, דאין היתנוק וידע ויכול עד שיתעם טעם דגן, והיצה"ר מושך את האדם לכיון אחר דעתו ולא יבטל את דעתו לדעת השי"ת ותורתו.

ובאמת אלו ואלו דברי חכמים חיים ושניהם אמת, ולא פליגי אלא מהו העיקר אצל היצר, וישראל כשיצאו ממצרים נגאלו מבי הדברים. האחת, גאולה מן החומריות והדברים הפחותים, שמצרים נקראה ערות הארץ ונאמר בהם 'בשר חמורים בשרם' (יחזקאל כג, כ), ומהו נגאלו בפסח בצאתם ממצרים, ועל זה באה בפסח מנחת העומר הבאה מן השעורים מאכל בהמה רמז לגאולת הנפש הבהמית. והשנית, גאולת הדעת שזה היה בעת מתן תורה שבועות, ועל זה באו שתי הלחם בעצרת מן החטים עכ"ד (ה"ח"ד בספר בנו - שם משמואל לשבועות שנת תע"ד).

ונסיים ברמז נפלא וכתב **הכלי יקר** בספרו **אורח חיים**, דשתי הלחם רומזים לתורה שבכתב ושבעל פה, ונעשו חמץ הרומז ליצר להורות לנו, דאין ליצר הרע שליטה במקום תורה שבכתב ושבעל פה, ואין יכול להזיקנו כלל, וכמאמרם ז" (סוכה נב:) אם פעג כז מנוול זה משיכו אשה בניינו, ואדרבה בזכות היצר הרע בזה שבאדם מנצחו ע"י התורה, יזכה לאכול מבי שולחנות בעוה"ז ובעוה"ב, וכן מצד היצר הרע זכו ישראל לקבל התורה בויכוח משה רבינו עם המלאכים, וכמאמרם ז"ל (שבת פט.) בשעה שעלה משה למרום אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבש"ע מה לילוד אשה בניינו, אמר להם לקבל תורה בא, אמרו לפנינו חמודה גנוה שגנוה לך תשע מאות ושבעים וארבעה דורות קודם שנבאר העולם אתה מבקש ליתנה לבשר ודם, ענה להם משה: תורה למה תהא לכם מה כתיב בה, לא תרצח לא נתנף לא תגנוב, קנאה יש בנייכם, **יצר הרע יש בנייכם**, מיד הודו לו להקב"ה יעו"ש. לכן באו שתי הלחם מן החמץ ככוונה נפלאה עכ"ד.

<p><b>אחים הקר</b> רשת בשר למהדרין</p>	<p><b>פוטו ציין</b> צילום אירועים, מצלמות וסטודיו</p>	<p><b>הל פז-רשת למוסיקה</b> ירושלים-ב"ב-חיפה</p>	<p><b>פוטו סטודיו</b></p>
<p align="center">● בחסותם האדיבה של בעלי עסקים תומכי תורה לברכה, הצלחה וכטו"ס ●</p>			
<p><b>לעילוי נשמת רבי יצחק בן ר' אליהו ואיתר זר</b></p>		<p><b>המנעול הנאמן זאב הרוביץ</b> דלתות פלדה ומפתחות</p>	<p><b>צבי ורצברג</b> בית האבטיח</p>